

Vydala Agentura ochrany přírody a krajiny ČR u příležitosti výstavy **Ochrana přírody a krajiny v ČR** a vydání stejnojmenného DVD ROM (2009).

Autoři výstavy: Jan Dungel, Zdeněk Patzelt, Lenka Šoltysová

Texty: Aleš Hoření, Petr Moucha, Zdeněk Patzelt, Václav Petříček, Lenka Šoltysová

Překlad: Sabine Borgis

Autoři fotografií: archiv Nadace Partnerství, AOPK ČR, SCHKO Beskydy, Ivan Balák, Lukáš Bílek, Marcel Fucík, Petr Hůla, Jiří Kmet, Vojen Ložek, Zdeněk Patzelt, Bohumír Prokůpek, Karolína Semeráková, Václav Sojka, Jan Ševčík, Michal Šulgan, Jan Vrbický

Mapy: Mária Bardyová

Grafika a ilustrace: Jan Dungel

II. vydání 2018 AOPK ČR

AOPK ČR, Kaplanova 1,
148 00 Praha 11 - Chodov
tel: 283 069 189, fax: 283 069
241 e-mail: aopkcr@nature.cz
www.nature.cz

Vydra říční
(*Lutra lutra*)

OCHRANA PŘÍRODY A KRAJINY V ČESKÉ REPUBLICE

Dudek chocholatý
(*Upupa epops*)

OCHRANA PŘÍRODY A KRAJINY V ČR

Ochrana přírody a krajiny je v České republice veřejným zájmem. Již ve 14. století císař Karel IV. prosazoval ochranu území. V 19. století byly založeny jedny z prvních rezervací v Evropě – *Žofínský a Boubínský prales*. Vyhlášení stovek malých chráněných území z důvodu ochrany mizejících druhů rostlin a živočichů a dvě desítky velkoplošných chráněných území – národních parků a chráněných krajinných oblastí přineslo 20. století. V roce 1992 byl přijat zákon č. 114 /1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve kterém je uzáko-

něn aktivní přístup k ochraně a péči za účasti státu, vlastníků a neziskových organizací. Státní správu v ochraně přírody a krajiny vykonávají orgány ochrany přírody – Ministerstva životního prostředí a obrany, Česká inspekce životního prostředí, správy národních parků, Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky, krajské, obecní a újezdní úřady. Základním ekonomickým nástrojem jsou krajinotvorné programy a finanční prostředky poskytované Státním fondem životního prostředí a Evropskou unií.

Prstnatec pleťový
(*Dactylorhiza incarnata*)

MEZINÁRODNÍ OCHRANA PŘÍRODY

Česká republika přistoupila k významným mezinárodním úmluvám a podílí se na činnosti řady mezinárodních organizací. Zapojením do soustavy *Natura 2000* obohatila celoevropské přírodní dědictví, sloužící ochraně a uchování vybraných vzácných, ohrožených a cenných biotopů.

a šetření v ochraně přírody. Veškeré dokumenty a data jsou soustředěny v Ústředním seznamu ochrany přírody (ÚSOP) a v Datovém skladu AOPK ČR, které jsou veřejnosti zpřístupněny prostřednictvím Portálu ochrany přírody (<http://portal.nature.cz>). AOPK ČR je dlouholetým členem Světového svazu ochrany přírody (IUCN), Evropského tématického střediska biologické rozmanitosti (ETC/BD), federace evropských národních parků a chráněných území (EUROPARC), evropského sdružení organizací zabývajících se péčí o přírodu v terénu (EUROSITE) a mezinárodní organizace na ochranu planých rostlin a jejich prostředí Planta Europa.

Bližší informace o národních parcích, CHKO, NPR a NPP s více než 2400 fotografiemi a filmem **Natura Bohemica** naleznete na DVD ROM **Ochrana přírody a krajiny ČR**, které je dílem 280 autorů a bylo vydáno AOPK ČR ve spolupráci s Ministerstvem životního prostředí a správami národních parků v roce 2008.

NPP Březinské tisy

nejohroženější druhy vznikají *záchranné programy*, které mají za cíl zabránit jejich vyhynutí. K tomu slouží zejména ochrana vhodného prostředí a vlastní péče

o druh. Česká republika se zavázala v mezinárodních úmluvách k ochraně organismů, záchranně biodiverzity a k regulaci obchodu s ohroženými druhy živočichů a rostlin, tzv. CITES.

PAMÁTNÉ STROMY

Nejstarší a nejvýznamnější stromy jsou vyhlašovány za památné. Více než 26 000 památných stromů je součástí přírodního a kulturního dědictví naší země.

AOPK ČR

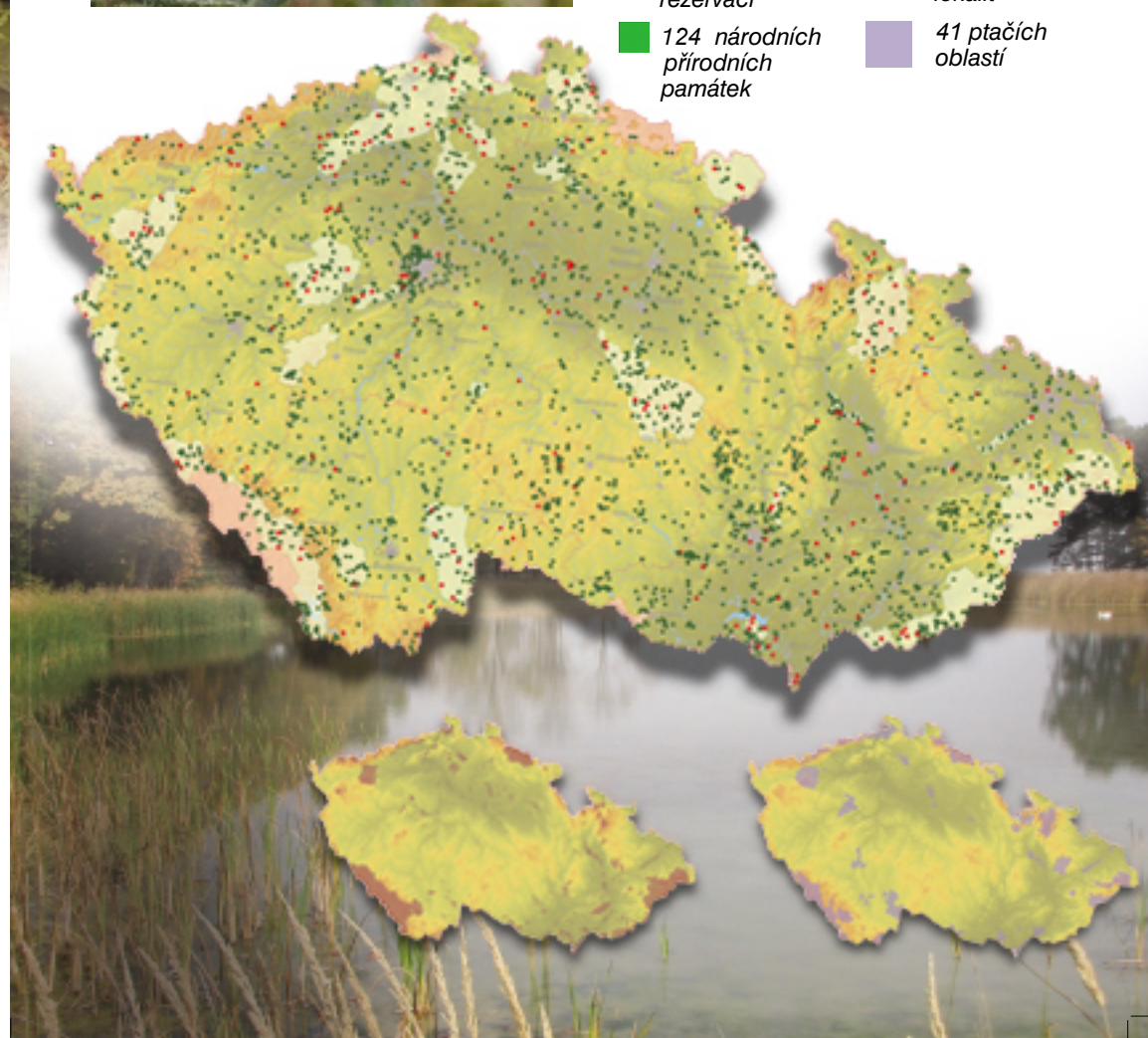
Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky je organizační složka státu zřízená Ministerstvem životního prostředí. Hlavním posláním organizace je zajištění péče o krajinu a přírodu na území České republiky, se zvláštním zřetelem na zvláště chráněná území, výkon státní správy včetně přírodovědných průzkumů, dokumentace.

ZVLÁŠTĚ CHRÁNĚNÁ ÚZEMÍ V ČR A ÚZEMÍ SOUSTAVY NATURA 2000

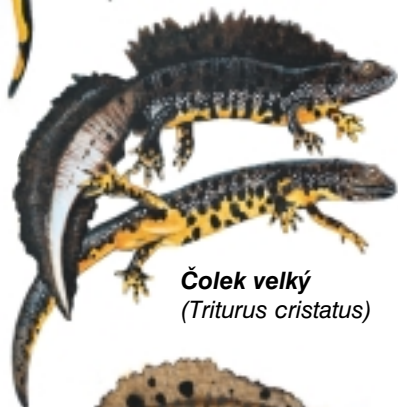

4 národních parků	811 přírodních rezervací
26 chráněných krajinných oblastí	1557 přírodních památek
109 národních přírodních rezervací	1112 evropsky významných lokalit
124 národních přírodních památek	41 ptačích oblastí

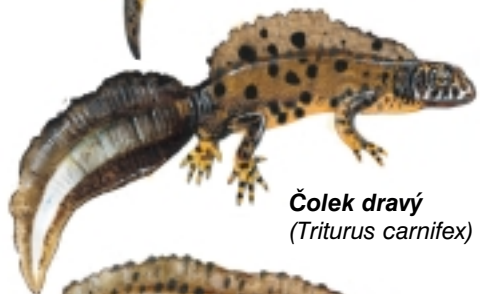

Mlok skvrnitý
(*Salamandra salamandra*)

Čolek velký
(*Triturus cristatus*)

Čolek dravý
(*Triturus carnifex*)

Čolek obecný
(*Triturus vulgaris*)

NÁRODNÍ PARKY

Na velkých územích s jedinečnou a člověkem málo ovlivněnou přírodou jsou zřizovány národní parky. V České republice existují čtyři národní parky. Všechny leží na státních hranicích a mají své zahraniční protějšky. Nejstarším národním parkem na hranici s Polskem je *Krkonošský národní park* s nejvyšší českou horou Sněžkou (1602 m n. m.) a s unikátní krkonošskou arko-alpínskou tundrou. Nejmladší *Národní park České Švýcarsko*, navazující na německý Národní park Saské Švýcarsko, reprezentuje unikátní pískovcový fenomén střední Evropy. *Národní park Šumava* s Bavorským národním parkem jsou nejrozsáhlejšími horským lesnatým územím na česko-německo-rakouském pomezí. *Národní park Podyjí* s hluboce zaklesnutými a křivolakými meandry řeky Dyje na hranici s Rakouskem je místem setkání teplé panonské a chladné hercynské oblasti.

CHKO

Chráněné krajinné oblasti jsou rozsáhlá území s harmonicky utvářenou krajinou a charakteristicky vyvinutým reliéfem. Posláním 26 vyhlášených CHKO je ochrana rozmanitých krajinných typů od nivních poloh s posledními zbytky lužních lesů přes pahorkatiny až po hory s rozsáhlými lesy s udržitelným hospodařením člověka. Nejstarší CHKO je Český ráj z roku 1955 a nejmladší Brdy z roku 2015. Jedinečnost a mezinárodní význam některých CHKO dokládá jejich vyhlášení biosférickou rezervací UNESCO (Bílé Karpaty, Křivoklátsko, Pálava, Třeboňsko, Šumava). Český ráj se stal v roce 2005 součástí evropské a globální sítě geoparků UNESCO.

Skokan krátkonohý
(*Rana lessonae*)

NPR, NPP

Národní přírodní rezervace a národní přírodní památky představují nejceněnější maloplošná zvláště chráněná území v České republice. Dokládají rozmanitost naší přírody a symbolizují vyspělost našeho vztahu k její ochraně. Národních přírodních rezervací je 109 a chráněna je jimi přirozená krajina s jedinečnými ekosystémy, které se v ní nacházejí. Národních přírodních památek je 124 a jsou v nich chráněny přírodní útvary, na jejichž vzniku se často podílel i člověk. Zpravidla se jedná o geologické či geomorfologické útvary, jeskyně, naleziště nerostů či ojedinělá místa výskytu těch nejvzácnějších druhů živočichů a rostlin. O všechna území pečuje *Agentura*

ochrany přírody a krajiny ČR a příslušné správy národních parků. Na regionální úrovni síť chráněných území doplňují *přírodní rezervace a přírodní památky*, o které pečují krajské samosprávy a hlavní město Praha.

DRUHOVÁ OCHRANA

Neustálé a stále rychlejší změny přírodního prostředí s sebou nesou ústup původních druhů rostlin a organismů. V České republice jsou volně žijící živočichové a planě rostoucí rostliny zákonem chráněni. K ochraně druhů slouží *červené seznamy*, které jsou aktuálními soupisy ohrožených organismů a jsou podkladem pro seznamy zvláště chráněných druhů rostlin a živočichů. Pro vybrané